

Universal Declaration of Human Rights - Turkmen (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Адам хукукларының әхлнумумы Декларациясы

Гирини

Баш ассемблея әхлнумумы паракатчылыгың, адалатлылыгың ве азатлыгың әсасы болуп дурян адамзат маңгаласының агзаларының хеммесине махсус болан мертебесини, дең дережелни ве айрылмаян хукукларыны гөз өңүнде тутуп,

адам хукукларына болан әсгермезлик этмегиң ве йнгрениң адамзадың выжданьны гахар-газаба мүндүрийән вагшычылыклы херекете гетирмеклигини ве адамларың бейик инетиниң ыглан әдини ялы адамлар сөз ве пикир азатлыгына әе болуп, горкудан ве мөтөчликден азат болуп япар ялы дүнийәни гурмаклыгы гөз өңүнде тутуп,

адам өзүниң иң соңкы сериңдеси хөкмүнде залымлыга ве әзъет бермә гаршы сөвеше галмага межбур болмазлыгыны үнжүн әдер ялы адам хукукларыны кануның гүйжүниң горамакдыгыны гөз өңүнде тутуп,

Бирлешен Миллетлер Гурамасы оз Уставында адамың әсасы хукукларына, адамзат шахсыетиниң гымматына ве мертебесине, ве эркеклер биле аялларың дең хукугына болан ынамыны ыкпар этмегини ве гиңишлейиң азатлыкта дурмуш шертлериниң говуланмагына ве социал өсүше ярдам этмек барадакы карарыны гөз өңүнде тутуп,

Бирлешен Миллетлер Гурамасының агзалары-дөвлетлерниң адам хукукларыны ве әсасы азатлыклары бержай этмәге ве әхлнумумы хормат этмәге өз үстлерине алаң борчларыны гөз өңүнде тутуп,

шол өзлерине алаң борчлары долы ерине етирмекде шу хукукларың ве азатлыкларың хәсиетини әхлнумумы дүшүнмеклигиң улы әхметиниң бардыгыны гөз өңүнде тутуп,

хер бир адам жемгыетиң хер бир гурамасы хемине шу Декларация әсасланың, билим хем-де ылым үсти билең шу хукуклар ве азатлыklar хормат гоймаклыга ярдам этмәге чалышмаклары үчин, ве милли хем-де халкара прогрессив чәрелерниң үсти билең, ве олары дөвлетлерниң – Гураманың агзаларының халкларың арасында-да, оларың юрисдикциясының астындакы халкларың чәгинде-де әхлнумумы ве нетижелни ыкпар этмеклери ве амала ашырмаклары үчин шу Адам хукукларының әхлнумумы Декларациясыны хемме халкларың ве дөвлетлерниң ерине етирмәге чалышмалы везишеси хөкмүнде ыглан әдйәр.

1-нжи МАДДА

Хемме адамлар өз мертебеси ве хукуклары боюнча дең ягдайда дүнийә инйәрлер. Олар аң хем выждан берлендир ве олар бир-бирлери билең доганылык рухундакы гарайында болмалыдырлар.

2-нжи МАДДА

Хер бир адам шу Декларацияның ыглан әдйән хемме хукукларында ве азатлыкларындан жышсына, реңкине, аял-эркеклигине, дилине, сыясы я-да банга гарайышларына, милли я-да социал гелини чыкышына, байлыгына, гатлагына я-да банга ягдайына серетмезден дең дережеде нейдаланмалы.

Онданам банга адамың дегниши юрдуның я-да ериниң гарашсыз, гозегчилик астында, өзүни өзбашдак доландырмаян я-да өзбашдаклығың банга бир чәклендирилмек ягдайында болмагына серетмезден сыясы, хукук я-да халкара статус эсасында тапавут гоюлмалы дәл.

3-нжи МАДДА

Хер бир адам яшамага, азатлыга ве шахсы элдегрилмесизлиге хукуклыдыр.

4-нжи МАДДА

Хич ким гулчулықда я-да табышлықда сакланмалы дәлди: гулчулық ве гул совдасы әхли гөрнүшинде гадаган әдилйәр.

5-нжи МАДДА

Хич ким гыналмага я-да мертебесини кемсидйән рехимсиз, ынсапыетсиз гатнашыга ве жеза сезевар әдилмели дәлди.

6-нжы МАДДА

Хер бир адам, хайсы ердедигине серетмезден, онуң шахсыетиниң хукугылыгының ыкпар әдилмегине хаклыдыр.

7-нжи МАДДА

Хемме адам канун оңүнде деңди ве хич бир тапавутсыз кануны горага хаклыдыр.

8-нжи МАДДА

Хер бир адам Конституция я-да канун тараындан оңа берлен эсасы хукукларың бозулан ягдайында долы ыгтыярлы мшлн судлар тараындан өз хукукларының дикелдилмегине хаклыдыр.

9-нжы МАДДА

Хич ким эсассыз туссаг әдилни, сакланылын я-да ковулын билнимез.

10-нжы МАДДА

Хер бир адам өзүниң хукукларының ве борчларының аныкланылмагы үчин ве оңа гөркезилйән женаят айыпнаманың догрулыгыны аныкламак үчин гарашсыз, битарап суд тараындан адалатлылыгың хемме талапларына лайыклықда долы деңлик эсасында өз ишине серетдирмәге хаклыдыр.

11-нжи МАДДА

1. Женаят әденлиги барада айыплагян хер бир адам, тә оңа горапмага әхли мүмкинчиликлеринң доредилен ачык судуң серетмегинде онуң гүнәси канун эсасында аныкланянча, ол гүнәкәр дәл дийлини хасаплагылмага хаклыдыр.

2. Хайсыдыр бир херекет әденлиги я-да херекетсизлик әденлиги үчин шонуң әдилен доврүнде мшлн канунлар боюнча я-да халкара канунлар боюнча женаят хасаплагылмаян болса, хич ким сопра ол боюнча гүнәкәрчилиге чеклини билнимез. Шейле хем женаятың әдилен доврүндәкиден артыкмач жеза чәреси белленилини билнимез.

12-нжи МАДДА

Хич кимниң шахсы ве мангала дурмушына эсассыз араланылыш, онуң янайыш жайының элдегилмесизлигине, онуң хабар серишделериниң сырына я-да онуң намысына ве абрайына эсассыз каст эдилли билнимез. Хер бир адам шейле араланылмакдан ве каст эдилмекден канун тарапындан горага хаклыдыр.

13-нжи МАДДА

1. Хер бир адам хер бир довлетиң чэгинде бир ерден башга ере эркин эркин гитмәге ве өзүне яшамага ер сайлап тутмага хаклыдыр.

2. Хер бир адам ислендик юрды, шол санда өз юрдуны хем тапшап гитмәге ве өз юрдуна доланыш гелмәге хаклыдыр.

14-нжи МАДДА

1. Хер бир адам ызарланылмакдан гачыш, башга юртлардан гачыбаталга гозлемәге ве шол гачыбаталгадан пейдаланмага хаклыдыр.

2. Сыясы дәл женаят эдилениги үчүн, я-да Бирлешен Миллетлер Гурамасының максатларына ве принциплерине терс гелйән иш эдениги үчүн ызарланыш махалында бейле хак-хукук уланылыш билнимез.

15-нжи МАДДА

1. Хер бир адамың гражданыга хакы бардыр.

2. Хич бир адам гражданлыктан я-да гражданлыгыны үйттеди билмек хукугындан эсассыз махрум эдилли билнимез.

16-нжы МАДДА

1. Хер бир кәмиллик яшына етен эркек ве аял, жыныс алапатларына, миллетине ве динине серетмезден хич бир пәстелчилликсиз ягдайда никалашмага ве мангала гурмага хаклыдыр. Олар никалашма махалында-да, никада дуран махалында-да, никаны бозыш махалында-да дең дережелш хукуктан пейдаланярлар.

2. Ника динце никалашма тарапларың эркин ве долы ылашмаклары эсасында гыйылыш билшер.

3. Мангала жемгыетиң тебигы ве эсасы өйжүти болуп, ол жемгыет ве довлет тарапындан горалмага хаклыдыр.

17-нжи МАДДА

1. Хер бир адам эмләге еке өзг-де, башгалар билен билеликте-де эечилик эдиш билер.

2. Хич ким эсассыз ягдайда эмләгинден махрум эдилли билнимез.

18-нжи МАДДА

Хич бир адам шкир, выждан ве дин азатлыгына хаклыдыр, бу хак өз диници я-да гарайшыцы эркин үйттеди билмеклиги, эркинликде өз динице я-да гарайшыларыңа озбашдак я-да көнчүликлейиш уюш билмеклиги, көнчүликлейиш я-да еке-тәк ягдайда овренмеклиги, худая гулук этмеклиги хем-де ритуал дәшлери ерине етирмеклиги өз ичине аляр.

19-нжы МАДДА

Хер бир адам эркин дүнийәгарайына ве оны эркин аян этмәге хаклыдыр. Бу хак хич бир пәсгелчиликсиз өз дүнийәгарайының тарапыны тутмак эркинлигини ве информацияны ве идеялары довлет арачәклеринден баглы дәл ягдайда дүрлн серишделер аркалы гөзлемек, алмак ве яйратмак эркинлигини өз ичине аляр.

20-нжи МАДДА

1. Хер бир адам парахатчылыклы йыгнанышыклар ве ассоциациялар эркинлигине хаклыдыр.
2. Хич бир адам хайсыдыр бир ассоциация межбуры ягдайда гиризилни билимиз.

21-нжи МАДДА

1. Хер бир адам гөс-гөни я-да эркин сайланан векиллерниң үсти билен өз юрдуны доландырмага гатнашмага хаклыдыр.
2. Хер бир адам өз юрдунда довлет гуллугына дең ыгтыярлы гирмәге хаклыдыр.
3. Халкың эрк-ислегги хөкүметниң хөкүмрованлыгының эсасыны дүзмелидир. Бу эрк-ислег вагтал-вагтал ве гали дәл ягдайда гечирилийән, сес азатлыгыны үнжүн эдйән, гизлини ягдайда я-да оңа дең дережедәки банга гөрнүнде гечирилийән, әхлнумумы дең сайламак хукугы боюнча гечирилийән сайлавларда йүзе чыкмалыдыр.

22-нжи МАДДА

Хер бир адам, жемгыетниң агзасы хөкүмүнде, социал үнжүнчилиге, ве хер бир довлетниң дүзүмине ве мүмкинчиликлерине лайыктыкта милли тагаллаларың ве халкара хызматдашлыгың үсти билен өз мертебесини ве ыкдысадыетдәки, социал ве медени утурлардакы хукугыны өз шахсыетини эркин осдүрмәге уланмага хаклыдыр.

23-нжи МАДДА

1. Хер бир адам зәхмете, иши эркин сайламага, адалатлы ве оңайлы иш шертлерине ве ишсизликден горалмага хаклыдыр.
2. Хер бир адам, хич хили хукугы кемсидилмезден, дең зәхмете дең хак алмага хаклыдыр.
3. Хер бир ишлейән адам, өзүни ве мангаласыны яшамага долы үнжүн эдйән, герек болса банга социал үнжүнчиликлер билен үсти етирилийән, адалатлы ве канагатланарлы төлеге хаклыдыр.
4. Хер бир адам өз бәхбидини горамак үчин профессионал союзларядөретмәге ве профессионал союзлара гирмәге хаклыдыр.

24-нжи МАДДА

Хер бир адам етерликли чәклендирилен иш гүнүни ве вагтал-вагтал берилийән толегли зәхмет рутсатлары өз ичине алян дынч алына ве бош вагта хаклыдыр.

25-нжи МАДДА

1. Хер бир адам, иймити, гейими, янайыш жайыны, онуң өзүниң ве мангаласының абаданчылыгыны ве сагыгыны сакламак үчин зерур болан социал гуллугы ве герек болан медицина хызматыны шейле хем ишсиз галан ягдайдакы, нәсаг боландакы, инвалид боландакы, дул галандакы, гаррап вагтындакы я-да онуң өзүне баглы дәл ягдайда әмеле гелеп янайыш серишделеринден кесилдәки үнжүн эдилмәге болан хукуклары өз ичине алян дурмуш дережесине хаклыдыр.

2. Эпелік ве чагалык айратын хоссарлыга ве көмеге хукук берйёр. Хемме чага, никалы я-да никасыз догланлыгына серетмезден, бирмеңзеш соңнал горагдан пейдаланмалыдыр.

26-нжы МАДДА

1. Хер бир адам билим алмага хаклыдыр. Билим, иң болманда баплангыч веумумы билим, мугт болмалы. Баплангыч билим хокманы болмалы. Техники ве профессионал билим хеммә эльетерли болмалы ве ёкары билим хеммелер үчнн, хер кимнң бапарныгына гөрә, дең дережеде эльетерли болмалы.

2. Билим адамзат шахсыетиннң долы өсмегини ве адам хукукларына ве эсасы азатлыклара болан хорматы өсдүрмәге гөнүкдирилен болмалы. Билим әхли халклар арасындакы, жынысы ве дини топарлар арасындакы өзара дүшүнншмеклиге, чыдамлылыга ве достлуга көмек әтмели ве Бирлешен Миллетлер Гурамасыннң парахатчылыгы голдамак боюнча әдйән ишине ярдам әтмели.

3. Ата-эпелернң өз кичи чагалары үчнн билимнң гөрнүшлерини сайламакда артыкмач хукуклары бардыр.

27-нжн МАДДА

1. Хер бир адам жемгыетнң медени дурмушына эркин гатнанмага, сунгатдан леззет алмага, ылмы прогрессе гатнанмага ве онуң мивелеринден пейдаланмага хаклыдыр.

2. Хер бир адамың ылмы, әдеби ве чеперчилик зәхмети эсасында доредилеи ахлак ве мадды бәхбитлери горалмалыдыр.

28-нжн МАДДА

Хер бир адам шу Декларацияда беян әдилеи хукуклар ве азатлыklar долы амала ашырыш билер ялы соңнал хем-де халкара тертнн-дүзгүне хаклыдыр.

29-нжы МАДДА

1. Хер бир адамың шахсыетиннң эркин ве долы өсмеги мүмкин болар ялы жемгыетнң өнүнде борчлары бардыр.

2. Хер бир адам өз хукукларыны ве азатлыкларыны амала ашырян махалында днңе бапгаларың хукукларыны ве азатлыкларыны долы ыкпар әтмеклиги, ахлагың адалатлы талапларыны канагатландырмагы, жемгыетчилик тертнн дүзгүни ве демократик жемгыетде умумы абаданчылыгы үнжүн әтмек мақсады билеи канун тарапындан кесгитленеи чәклендирилмелере сезевар әдилли билшнер.

3. Шу хукуклары ве азатлыклары амала ашырмак Бирлешен Миллетлер Гурамасыннң мақсатларына хем-де принциплерине хич хили ягдайда гапма-гаршы гелмели дәлдир.

30-нжы МАДДА

Шу Декларациядакы хич бир зат хайсыдыр бир дөвлете, адамларың топарына я-да айры-айры шахсыетлере шу Декларациядакы беян әдилеи хукуклары ве азатлыклары ёк әтмәге гөнүкдирилен хайсыдыр бир иш билеи менгүл болмага я-да херекет әтмәге берилеи хукук хокмүнде дүшүнншмели дәлдир.